

AMEA 2025-ci ildə mühüm

Akademiyanın Elmi Bölmələri və

- AMEA Yer Elmləri Bölməsi
- AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi
- AMEA Şəki Regional Elmi Mərkəzi

Yanvarın 16-da Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri, bölmənin üzvləri, bölmənin elmi müəssisələrinin direktorları və aidiyyəti şəxslər iştirak ediblər.

Əvvəlcə AMEA-nın Yer Elmləri Bölməsinin (YEB), AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin (RSXM) və Şəki Regional Elmi Mərkəzinin (Şəki REM) 2025-ci il ərzində əldə etdiyi nailiyyətləri, nəşr olunan elmi əsər və kitabları əks etdirən sərgiyə baxış olub.

İclası giriş sözü ilə akademik İsa Həbibbəyli açaraq tədbirin gündəliyi barədə məlumat verib.

Akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, bugünkü iclasla AMEA-nın elmi bölmələrinin 2025-ci ildəki fəaliyyətlərinə dair hesabatlara başlanılır və qarşıdakı günlərdə ümumilikdə Akademiyanın 6 bölməsinin, eləcə də regional bölmə və elmi mərkəzlərinin hesabatları ictimaiyyətə təqdim olunacaq. Akademik İsa Həbibbəyli vurğulayıb ki, məqsəd elmi nailiyyətləri dinləyib qiymətləndirmək, həmçinin ölkəmizin elmi ictimaiyyətinə təqdim etməkdir. Elmi nailiyyətlərin təbliği üçün hər bölmənin öz saytlarının mövcudluğunu və aktiv istifadəsinin əhəmiyyətinə toxunan akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, cəmiyyət bununla Akademiyada gedən elmi proseslərlə yaxından tanış olmaq imkanını əldə edir və onlarda müəyyən bir fikir formalaşır. AMEA rəhbəri, hesabatlar hazırlanan zaman müasirləşmə modelinin, müqayisələrin, cədvəllərin, diaqramların əksini tapmasının zəruriliyini vurğulayıb.

Akademiyada aparılan struktur islahatları barədə məlumat verən akademik İsa Həbibbəyli, bunu dövrün çağırışlarının tələb etdiyini və qaçılmaz olduğunu bildirib, ötən müddət ərzində AMEA-da mövcud ştat vahidləri və daxili imkanlar hesabına 30-a yaxın yeni şöbənin yaradıldığını söyləyib. Bu çərçivədə bu günlərdə AMEA-nın elmi müəssisələrinin Rəqəmsal elm sahəsi və süni intellekt üzrə şöbələrin yaradıldığını deyib, aparılan struktur islahatlarının elmin inkişafına təkan verdiyini diqqətə çatdırıb.

Daha sonra AMEA-nın vitse-prezidenti, Yer Elmləri Bölməsinin Elmi Şurasının sədri akademik İbrahim Quliyev bölmənin 2025-ci il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatını təqdim edib. Bildirib ki, ötən il bölmənin müəssisələrində aparılan tədqiqatlar əsasən, "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişaf dair Milli Prioritetlər", "Su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair Milli Strategiya", "2019-2030-cu illər üçün Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası", ölkə başçısının "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Sərəncamı, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Programı", "Konstitusiya və Suverenlik ili", AMEA-nın Ümumi yığıncağının və Rəyasət Heyətinin aidiyyəti qərarlarının icrasına istiqamətlənib.

Akademik İbrahim Quliyev qeyd edib ki, 2025-ci ildə AMEA-nın Yer Elmləri Bölməsinin əhatə dairəsində olan elmi müəssisələrdə 15 problemi əhatə edən 44 mövzu, 56 elmi tədqiqat işi, 15 mərhələ üzrə elmi tədqiqat işi yerinə yetirilmiş, 11 mövzu, 20 elmi-tədqiqat işi və 7 mərhələ başa çatdırılmışdır. Hesabat ilində YEB-in əhatə dairəsində olan elmi müəssisələrdə 40-dan çox mühüm nəticə alınmış, təsərrüfat müqaviləsi əsasında 43 elmi-təbii iş yerinə yetirilmişdir.

Diqqətə çatdırılıb ki, nəticələr əsasən, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur, Böyük

Qayıdış, Xəzər dənizi akvatoriyasında karbohidrogen resurslarının qiymətləndirilməsi, qazkondensat yataqlarının işlənmə prosesinin təkmilləşdirilməsi, bərpa olunan enerji mənbələrinin, Xəzər dənizinin akvatoriyasında Günəş, külək və dalğa enerji potensialının məkan və zaman paylanması və bu enerji növlərinin istifadə texnologiyalarının araşdırılması, aktiv geodinamik proseslərin öy-

rənilməsi, Kür hövzəsində kosmik peyk məlumatları ilə izlənilmiş qırılma sürüşməsi, Azərbaycanın uzaq zəlzələlərin törətdiyi yer qabığı deformasiyası: neft-qaz və palçıq vulkanı sahələrinin aktivliyi, Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişməsi və sahil dinamikasının tədqiqi, ölkənin su ehtiyatlarının idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi və alternativ su mənbələrindən istifadə praktikasının genişləndirilməsi kimi aktual mövzuları əhatə edib. Alim vurğulayıb ki, süni intellekt texnologiyalarının tətbiq edilməsi əsasında karbohidrogen sistemləri və neft-qaz yataqlarının modeləşdirilməsi və rəqəmsal ekizlərinin yaradılması yolu ilə Cənubi Xəzər hövzəsinin hərtərəfli geoloji və geofiziki modelini əks etdirən interaktiv rəqəmsal xəritələr toplusu olan, analitik modulları birləşdirən və transdisiplinar tədqiqatlar, elmi təhlillər və resursların davamlı idarə edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş "Digital Caspian" interaktiv məlumat bazası hazırlanıb.

Məruzəçi qeyd edib ki, beynəlxalq Scimago elmi reytingində müvafiq göstəricilərə əsasən, Azərbaycan Yer elmləri həm dünya üzrə, həm də aid edildiyi Şərqi Avropa ölkələri qrupunda mövqelərinin dinamik yüksəlişi son beş il ərzində davamlı və stabildir. Azərbaycanın geofizika elmi 2024-cü ilin yekunlarına görə 200-ə yaxın ölkə arasında 36-cı, geomühəndislik elmi 41-ci, geologiya elmi 47-ci mövqedədir.

Bölmənin elmi müəssisələrinin nəşr fəaliyyəti barədə məlumat verən akademik İbrahim Quliyev hesabat ilində Yer Elmləri Bölməsinin əhatə dairəsində olan elmi müəssisələrdə 9 monoqrafiya (1-i xaricdə), 16 kitab və 6 dərslik, 264 məqalə (188-i xaricdə), 117 tezis (78-i xaricdə) nəşr edildiyini, onlardan 115-nin "Web of Science" və "Scopus" bazasında olan impact faktorlu jurnallarda işıq üzü gördüyünü diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, hesabat dövründə "Azərbaycanın Paleontoloji Atlası", "Azərbaycanın Yer elmləri 80 illik zaman kəsiyində - zəngin və şərəfli tarixin səhifələri", "Qarabağ və Şərqi Zəngəzur. Geologiya və mineral resurslar", "Qarabağın turizm-rekreasiya potensialı", "Qarabağ iqtisadi rayonunun qədim yurd yerləri və toponimlərinin izahı lüğəti", "Şərqi Zəngəzur oymaqlarının coğrafiya, tarix və dilçilik baxımından tədqiqi" və s. qiymətli tədqiqat əsərləri ortaya qoyulub.

O, həmçinin bölmənin kadr potensialı və kadr hazırlığı, elm və təhsilin integrasiyasının gücləndirilməsi, bölmənin elmi jurnalları, beynəlxalq əməkdaşlıq, təltiflər, elektron elmin vəziyyəti, elmin maddi-texniki bazasının yenilənməsi və informasiya təminatı sisteminin təkmilləşdirilməsi, konfranslar, seminarlar və

yubileylər və digər məlumatları diqqətə çatdırıb.

Daha sonra Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin baş direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Qurban Yetirmişli RSXM-in 2025-ci il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı təqdim edib. Bildirib ki, 2025-ci ildə AMEA nəzdində RSXM-də 3 problemə əhatə edən 5 mövzu, 13 elmi-tədqiqat işi yerinə yetirilib. Mərkəzin əməkdaşları 4 (beynəlxalq və yerli) grant layihələrində iştirak ediblər.

Hesabat ilində AMEA nəzdində RSXM-də 47 məqalə (12-si xaricdə), 19 tezis (12-si xaricdə) nəşr edilib. Nəşr edilən məqalələrdən 9-u Web of Science

və Scopus bazasında olan impact faktorlu jurnallarda işıq üzü görüb.

Qeyd edib ki, hesabat dövründə ukraynalı mütəxəssislərlə birgə "Qafqazda və Mərkəzi Asiyada Seysmik Şəbəkənin Genişləndirilməsi", belaruslu alimlərlə birgə "Təbii geodinamik amillərin radon emissiyasının dinamikasına təsirinin öyrənilməsi", eləcə də "Qarabağ ərazisində seysmikliyin seçiciyyəvi xüsusiyyətləri və potensial güclü zəlzələ ocaqlarının məkan vəziyyətinin müəyyənləşdirilməsi", "Günəş və Ay fiziki hadisələrinin məlumatları əsasında Azərbaycan geodinamik proseslərin maqnitometriya üsulu ilə tədqiqi" layihələri üzrə işlər davam etdirilib.

Qurban Yetirmişli bildirib ki, 2025-ci ildə Bakı Televiziya Qülləsi (BTK) və ona bitişik ərazidə geoloji-geofiziki tədqiqatlar aparılıb və sürüşmə riskinin azadılması üzrə təkliflər verilib. Tədqiqat ərazisində zəif və mikro zəlzələlərin qeyd etmək məqsədi ilə lokal monitoring sistemi də qurulub.

Məruzəçi diqqətə çatdırıb ki, AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi EMSC (Avropa-Aralıq dənizi Seysmoloji Mərkəzi), IRIS (Birləşmiş Seysmoloji Araşdırmalar İnstitutu), ORFEUS (Avropa Seysmoloji Müşahidə və Araşdırmalar Mərkəzi), ESC (Avropa Seysmoloji Komissiyası), EGU (Avropa Geofiziklər Birliyi) və AGU (Amerika Geofiziklər Birliyi) kimi beynəlxalq təşkilatların həqiqi üzvüdür. Həmçinin vurğulayıb ki, RSXM 30-dan çox ölkənin seysmoloji və geofiziki institutları ilə - GFZ Geolmler üzrə Almaniya Araşdırmalar

Mərkəzi, Lawrence Livermore Milli Laboratoriyası (ABŞ), Berkeley Laboratoriyası (ABŞ), Missuri Universiteti (ABŞ), Viktoriya Universiteti (Kanada), Oksford Universiteti (Böyük Britaniya), Türkiyə Daxili İşlər Nazirliyinin Fövqəladə Halların İdarə Edilməsi İdarəsinin Zəlzələ Tədqiqatı Departamenti, İsrail Geofiziki İnstitutu, Cənubi Afrika Respublikasının Pretoriya Universitetinin Təbii Təhlükə Mərkəzi və s. six əməkdaşlıq edir. Alim 2025-ci il ərzində Qazaxıstan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Seysmoloji Müşahidə və Tədqiqatlar üzrə Milli Elmi Mərkəzi ilə elmi əməkdaşlıq haqqında razılaşma protokolunun imzalandığını da söyləyib.

Baş direktor, həmçinin Mərkəzin kadr potensialı və kadr hazırlığı, elm və təhsilin integrasiyasının gücləndirilməsi, elmin populyarlaşdırılması istiqamətində atılan addımlar, qrantlar və təltiflər, elektron elmin vəziyyəti, Vikipediya Virtual Ensiklopediyasında, eləcə də müəssisənin saytı və sosial şəbəkə hesablarının, "Seismoprognozis observations in the territory of Azerbaijan" jurnalının fəaliyyəti barədə məlumatları diqqətə çatdırıb.

Sonra Şəki REM-in 2025-ci il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı dinlənilib. Hesabatı Mərkəzin direktoru fizika üzrə fəlsəfə doktoru Yusif Şükürlü təqdim edərək bildirib ki, hesabat ilində Şəki REM-də 6 yeni prioritet istiqamətdə, 11 mövzu üzrə 19 elmi-tədqiqat işi yerinə yetirilib, 25 mühüm nəticə əldə olunub.

Y.Şükürlü çıxışında "Konstitusiya və Suverenlik ili", "Azərbaycan Respublikasında Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası", eləcə də "Üzeyir Hacıbəylinin 140 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında", "Seyid Əzim Şirvaninin 190 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Fətəli xan Xoyskinin 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında", "Birinci Türklölü Qurtulayın 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" ölkə başçısının sərəncamlarından irəli gələrək Mərkəzdə görülmüş işləri diqqətə çatdırıb.

Məruzəçi qeyd edib ki, Mərkəz əməkdaşlarının hesabat dövründə 11-i xaricdə olmaqla 24 məqaləsi, 12-si xaricdə olmaqla 30 tezisi çap olunub. Işıq üzü görmüş məqalələrin 5-i Web of

Science və Scopus bazalarında dərc edilib. 2025-ci ildə AMEA-nın Şəki REM-də "Şəki gülüşü və Qabrovo yumoru", "Bəxtiyar Vahabzadənin Sovet dövrü əsərlərində mətnaltı semantika" və s. olmaqla, ümumilikdə 4 kitab çap olunub.

Alim Mərkəzin əməkdaşları tərəfindən Şəki ədəbi mühitinin öyrənilməsi, Şəki və Qabrova lətifələrinin müqayisəli şəkildə araşdırılması, Şəki rayonunda yayılmış yabani dərman bitkilərinin tədqiqi, Qəbələ və Zaqatala rayonlarında tarixi əlyazmaların təhlili və s. istiqamətlərdə tədqiqatlar aparılaraq mühüm nəticələr əldə olunduğunu söyləyib.

Həmçinin bildirib ki, Özbəkistan Respublikasından gətirilmiş 8 tut ipək qurdu cinsi üzərində yerinə yetirilən tədqiqatlar göstərmisdir ki, yaş baramanın ipəkiliyi Qulşan, Nafis, Yulduz, Asaka və Marvarid cinslərində 20,0-22,9 % olmuşdur. Yaş baramanın ipəkiliyi 2024-cü ilə nisbətən 2025-ci ildə Orzu, Quzal, Marxamat cinslərində 1,3% yüksək olmuşdur.

Yusif Şükürlü, həmçinin 2025-ci ilin tədqiqat planına uyğun olaraq Oğuz rayonunun bir neçə kəndlərinə ekspedisiyalar təşkil olunduğunu, xalq seçliyasına aid tumlu, çayırda və qəzəkli meyvə nümunələrinin götürülərək Şəki REM-in təcrübə sahəsində calaqlatıya calaq edildiyini və hər bir nümunənin biomorfoloji göstəricilərinin təyin edildiyini vurğulayıb. Bundan əlavə, Şəki REM-də arxeoloji qazıntılar üçün Baş Şəbəkə və Baş Küngüt kəndi ərazisinə ekspedisiyanın təşkil edildiyini və antik dövrə aid bir neçə torpaq, küp, erkən orta əsrlərə aid xristian daş qutu qəbirin aşkar edilərək tədqiqatla cəlb olunduğunu deyib. Həmçinin Balakən, Zaqatala və Şəki rayonunun ucaq dağ bölgələrinə ekoturizmin qiymətləndirilməsi, çay yataqlarının monitoringi məqsədi ilə ekspedisiyaların təşkil edildiyini diqqətə çatdırıb.

Alim, eyni zamanda Mərkəzin kadr potensialı və kadr hazırlığı, elm və təhsilin integrasiyasının gücləndirilməsi, beynəlxalq əməkdaşlıq, təltiflər, elektron elmin vəziyyəti barədə məlumatları təqdim edib.

İclasda təqdim olunan hesabatlar ətrafında akademik Rəşad Əliquliyev, AMEA-nın müxbir üzvü Rəşad Qardaşov, professor Rza Mahmudov, coğrafiya elmləri doktoru Zaur İmrani, coğrafiya elmləri doktoru Səid Səfərov, texnika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Rəşad Muradov, Sadıx Nəbiyev və başqaları çıxış edərək əldə olunan mühüm nəticələrlə bağlı fikirlərini bildiriblər.

Daha sonra çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın Yer Elmləri Bölməsinin, AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin və Şəki Regional Elmi Mərkəzinin 2025-ci il üzrə fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib, onların qarşısında duran vəzifələri diqqətə çatdırıb.

Müzakirələrdən sonra AMEA Rəyasət Heyətinin qərarı ilə Yer Elmləri Bölməsinin, AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin və Şəki REM-in 2025-ci ildəki elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatları təsdiq edilib, əldə olunmuş mühüm nəticələrin AMEA-nın illik hesabatına daxil edilməsi qərara alınıb.

elmi nəticələr əldə edib

Elmi Mərkəzləri illik hesabat veriblər

- AMEA Humanitar Elmlər Bölməsi
- AMEA Naxçıvan Bölməsi
- AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanası

Yanvarın 19-da Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri, bölmənin üzvləri, bölmənin elmi müəssisələrinin direktorları və aidiyyəti şəxslər iştirak ediblər.

Əvvəlcə AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsinin (HEB), AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin və AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının (MEK) 2025-ci il ərzində əldə etdiyi nailiyyətləri, nəşr olunan elmi əsər və kitabları əks etdirən sergiyə baxış olub.

İclası giriş sözü ilə açan akademik İsa Həbibbəyli tədbirin gündəliyi barədə məlumat verib.

Akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, AMEA-nın elmi bölmələrinin, regional bölmələrinin və elmi mərkəzlərinin 2025-ci il üzrə fəaliyyətinə dair hesabatların müzakirə olunduğu Rəyasət Heyətinin iclasları elmi fəaliyyətin nəticələrinin sistemli şəkildə təqdim edilməsi və onların obyektiv dəyərləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

AMEA rəhbəri vurğulayıb ki, Bölmələrin daxili hesabatlarından fərqli olaraq, Rəyasət Heyətinin iclaslarında təqdim olunan hesabatlar əvvəlcədən müzakirə olunaraq daha da təkmilləşdirilir. Bu mərhələdə faktların və rəqəmlərin daha geniş şəkildə təqdim olunması xüsusi önəm daşıyır. O, bölmələrdə müzakirə olunan hesabatların Rəyasət Heyətinin iclaslarına təqdim edilən hesabatlarla eyni məzmunu daşımasının vacibliyini qeyd edib, Rəyasət Heyətinin iclaslarının yekun mərhələ olduğunu və burada yalnız əsas, mühüm elmi nəticələrin təqdim edilməsi olduğunu bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli müasir rəqəmsal inkişaf mərhələsində hesabatların elmi göstəriciləri əsasında, argumentləşdirilmiş və sistemli şəkildə təqdim olunmasını zəruri hesab edib. Vurğulayıb ki, təqdimat zamanı geniş və uzun izahlardan daha çox, əsas ideyaların, konkret nəticələrin və ölçülə bilən göstəricilərin təqdim olunmasına üstünlük verilməlidir.

Daha sonra akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin sədri, akademik İsmayıl Hacıyev 75 illik yubileyi münasibətilə təbrik edib və alimə AMEA-nın Rəyasət Heyətinin Fəxri Fərmanını təqdim edib.

O, akademik İsmayıl Hacıyevin həm elmi yaradıcılığı, həm də şəxsi keyfiyyətləri ilə seçilən, Azərbaycan elmində milli dövlətçilik tarixini araşdıran, bu sahədə çoxsaylı və sanballı elmi əsərlər ərsəyə gətirmiş görkəmli tarixşünas alimlərimizdən biri olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, akademik İsmayıl Hacıyevin tədqiqatlarında Azərbaycan dövlətçiliyinin əsas simaları və mühüm problemləri geniş şəkildə tədqiq olunub, bununda da Azərbaycan dövlətçilik tarixinin elmi salnaməsi yaradılıb.

Akademiyə prezidenti bildirib ki, alimlərin bir qismi əsərlərində daha çox faktlara, sənədlərə, digər qismi isə nəzəri yanaşmalara və mülahizələrə əsaslanır. Akademik İsmayıl Hacıyevin yaradıcılığında isə bu iki istiqamətin vəhdəti özünü göstərir. Akademik İsmayıl Hacıyevin əsərləri fakt və sənədlərə əsaslanmaqla yanaşı, onların elmi-nəzəri şərhini və dərin təhlilini təqdim edir.

Sonra Humanitar Elmlər Bölməsinin (HEB) elmi katibi, **filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Arzu Məmmədşanlı** Bölmənin hesabatını təqdim edib. Bildirib ki, sürətli sosial-iqtisadi inkişaf yolunda olan Azərbaycanda 2025-ci il humanitar elm sahələri üçün olduqca mühüm nailiyyətlərlə yadda qalıb. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması, dilinin, ədəbiyyatının, mədəniyyətinin müasir

dövrün tələbləri baxımından daha da araşdırılması və təbliği istiqamətindəki müvafiq Fərman və Sərəncamları, eləcə də Dövlət Proqramları 2025-ci ildə humanitar elm sahələrində aparılan əsas

konseptual fəaliyyət proqramı kimi qəbul edilib.

Prezident İlham Əliyevin "2025-ci ilin Azərbaycan Respublikasında "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" elan olunması haqqında", "AMEA-nın 80 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında", "Birinci Türkoğlu Qurultayın 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında", "Üzeyir Hacıbəyliyin 140 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında", "Seyid Əzim Şirvaninin 190 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında", "Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında", "Fikrət Qocanın 90 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Yusif Səmədoğlunun 90 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Sərəncamlarına əsasən Bölmədə həyata keçirilmiş tədbirləri diqqətə çatdırılıb.

Qeyd edilib ki, dövlət başçısı AMEA-nın 80 illik yubiley tədbirindəki parlaq nitqində, eləcə də yanvarın 5-də yerli televiziya kanallarına müsahibəsində Azərbaycan dilinin saflığının qorunması istiqamətində humanitar elmlər sahəsində çalışan alimlərin üzərinə ciddi vəzifələr qoyub. Bu məqsədlə AMEA-nın Rəyasət Heyətində Humanitar Elmlər Bölməsinin təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Akademiyanın 80 illik yubiley tədbirindəki nitqində Azərbaycan dili ilə əlaqədar qarşıya qoyduğu tələblər və AMEA-nın vəzifələri" mövzusunda yığıncaqda alimlərin məruzələri, rəy və təklifləri dinlənilib. Bundan başqa, Milli Məclisdə "Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi inkişaf Strategiyası: mövcud vəziyyət və perspektivlər" mövzusunda tədbirdə, eləcə də Azərbaycan Yazıçılar Birliyində təşkil olunan "Dilimiz - kimliyimiz" mövzusunda müşavirədə AMEA-nın bir sıra alimi iştirak edərək Akademiyanın dövlət dili siyasətinə elmin dəstəyi, normativ bazanın elmi əsaslarla hazırlanması və dövrün çağırışlarına uyğun yenilənməsi, Azərbaycan toponimlərinin qorunması ilə bağlı fikirlərini bildiriblər. Bölmənin alimləri mütəmadi olaraq dilimizin qorunması ilə bağlı Televiziya kanallarına müsahibələr verib, dövrü mətbuatda məqalələr dərc etdiriblər.

Diqqətə çatdırılıb ki, hesabat ilində HEB-in 5 iclası və 2 Ümumi yığıncağı keçirilib, iclaslarda 139 məsələyə baxılıb. 2025-ci ildə Bölmə müəssisələrində 6 elmi istiqamət üzrə, 34 problemlə əhatə edən 72 mövzu, 483 elmi tədqiqat işi yekunlaşdırılıb. 72 mövzunun 35-i, 483 işin 319-u tamamlandı. HEB-in 5 elmi tədqiqat müəssisəsi tərəfindən 15 mühüm elmi nəticə əldə edilib. Eləcə də AMEA-nın tabeliyində olmayan humanitar yönümlü müəssisələr 2025-ci ildəki mühüm nəticələri təqdim ediblər. Elm və Təhsil Nazirliyinin 16, Mədəniyyət Nazirliyinin 7 mühüm nəticəsi hesabatda daxil edilib.

rine yeritilib. 72 mövzunun 35-i, 483 işin 319-u tamamlandı. HEB-in 5 elmi tədqiqat müəssisəsi tərəfindən 15 mühüm elmi nəticə əldə edilib. Eləcə də AMEA-nın tabeliyində olmayan humanitar yönümlü müəssisələr 2025-ci ildəki mühüm nəticələri təqdim ediblər. Elm və Təhsil Nazirliyinin 16, Mədəniyyət Nazirliyinin 7 mühüm nəticəsi hesabatda daxil edilib.

Bundan başqa, Qarabağ Universitetinin də mühüm nəticəsi Bölməyə təqdim olunub.

Bildirilib ki, 2025-ci ildə elmi-tədqiqat müəssisələrində 180 kitab (2-si xaricdə), 95 monoqrafiya (15-i xaricdə), 2155 məqalə və tezis (366-sı xaricdə) çap olunub. İmpakt faktorlu jurnallarda əməkdaşların 10 məqaləsi işıq üzü görüb. HEB-in alimlərinin elmi əsərlərində olan istinadların ümumi sayı 1062-dir. Həmçinin elmi jurnallarda dərc olunan 958 məqaləyə DOI (Rəqəmsal Objekt İdentifikatoru) identifikatoru verilib. Eyni zamanda, Bölmə əməkdaşları tərəfindən hesabat ilində 12 dərslik və 1 dərs vəsaiti nəşr edilib.

Hesabat ilində elmi-tədqiqat müəssisələri ilə beynəlxalq qurumlar arasında 9 sənədin imzalanıb ki, onun da 7-si türkdilli dövlətlərin akademik qurumları ilə bağlanıb.

Həmçinin Bölmənin kadr potensialı və kadr hazırlığı, elmin populyarlaşdırılması istiqamətində atılan addımlar, təftirlər və s. barədə məlumatları təqdim edilib.

Daha sonra AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin 2025-ci il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyətinin yekunlarına həsr olunmuş hesabat dinlənilib. Hesabatı Bölmənin sədri, **akademik İsmayıl Hacıyev** təqdim edərək bildirib ki, ötən il ərzində Bölmənin elmi müəssisələri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Nazirlər Kabinetinin, AMEA Rəyasət Heyətinin, eləcə də Naxçıvan Muxtar Respublikasının aidiyyəti dövlət qurumlarının tapşırıq və göstərişlərinə uyğun olaraq fəaliyyət göstərərək, elmi-tədqiqat işlərinin təşkili və icrası təmin olunub.

Akademik İsmayıl Hacıyev qeyd edib ki, 2025-ci ildə AMEA-nın Naxçıvan Bölməsində 3 elmi istiqamət üzrə, 3 problem çərçivəsində 17 elmi iş üzrə 36 mərhələdə tədqiqatlar aparılıb və bu tədqiqatlar nəticəsində 6 mühüm elmi nəticə əldə olunub.

Hesabatda arxeologiya, tarix, dilçilik, folklorşünaslıq və mədəniyyətşünas-

lıq sahələrində aparılan araşdırmaların əsas nəticələri ümumiləşdirilərək təqdim edilib, əldə olunan nəticələrin elmi əhəmiyyəti və praktik dəyəri diqqətə çatdırılıb.

Bildirilib ki, hesabat dövründə Bölmənin elmi müəssisələrinin əməkdaşları tərəfindən 9 monoqrafiya, 13 kitab, 288 elmi məqalə və konfrans materialları nəşr olunub, bu nəşrlərin bir qismi xarici ölkələrdə dərc edilib.

Eyni zamanda, bölmədə elmi kadr hazırlığı sahəsində də mühüm nəticələr əldə olunub, Dissertasiya Şurasında müdafiələr keçirilib, elmi dərəcələrin verilməsi prosesi uğurla davam etdirilib. İl ərzində respublika və beynəlxalq səviyyəli elmi konfransların təşkili, eləcə də beynəlxalq elmi tədbirlərdə iştirak bölmənin elmi fəaliyyətinin mühüm istiqamətlərindən biri olub.

Akademik İsmayıl Hacıyev, həmçinin AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsi, elm və təhsilin inteqrasiyasının gücləndirilməsi, gənc tədqiqatçıların elmi fəaliyyətə cəlb olunması, elmi tədbirlərin təşkili və elmin cəmiyyətə təqdim olunması istiqamətində həyata keçirdiyi fəaliyyətləri də diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə Mərkəzi Elmi Kitabxananın 2025-ci il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı **MEK-in direktoru, texnika elmləri doktoru Hüseyn Hüseynov** təqdim edib.

Məruzəçi bildirib ki, kitabxananın fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini fondların zənginləşdirilməsi və rəqəmsallaşdırılması, oxuculara informasiya xidmətlərinin göstərilməsi, elmi tədqiqatların in-

formasiya ilə təmin olunması, eləcə də kitabxana-informasiya sistemində müasir texnologiyaların və süni intellektin tətbiqi təşkil edir. O, həmçinin beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, elmi və mədəni tədbirlərin təşkili, elmi nəşrlərin hazırlanması və maarifləndirici layihələrin həyata keçirilməsinin də əsas fəaliyyət istiqamətləri sırasında olduğunu qeyd edib.

Bildirilib ki, Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamlarının icrası çərçivəsində 2025-ci ildə "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" ilə əlaqədar Mərkəzi Elmi Kitabxana tərəfindən bir sıra məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilib, mövzuya dair bibliografik göstərici nəşr olunub, virtual və ənənəvi sərgilər, eləcə də lektoriyalar təşkil edilib. Eyni zamanda, "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Sərəncama uyğun olaraq AMEA-nın 80 illik yubileyi münasibətilə MEK-də silsilə tədbirlər keçirilib, "AMEA 80: Elmi irs və inkişaf" adlı sərgilər təşkil olunub, ensiklopedik materiallar elmi baxımdan yenidən işlənib.

Hesabatda qeyd olunub ki, ötən il Mərkəzi Elmi Kitabxananın fəaliyyətinin 100 illiyi tamam olub və bu yubiley münasibətilə "MEK 100: Tarix və müasirlik" mövzusunda virtual və ənənəvi sərgilər təşkil edilib, "Rəqəmsal dövrdə kitabxana-informasiya fəaliyyətində innovasiyalar" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib, yubileyə həsr olunmuş nəşrlər çap olunub və sənədli film hazırlanıb.

Bununla yanaşı, Avtomatlaşdırılmış Kitabxana İnformasiya Sistemi əsasında elektron kitabxana və onlayn xidmətlər genişləndirilib, on minlərlə tam mətnli nəşr elektron bazaya daxil edilib, inklüziv oxucular üçün xüsusi resurslar istifadəyə verilib, həmçinin MEK-də süni intellekt əsaslı səsli axtarış sistemi tətbiq olunub.

İclasda təqdim olunan hesabatlar ətrafında **Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin direktoru, akademik Nizami Cəfərov, Əlyazmalar İnstitutunun direktoru, akademik Teymur Kərimli, Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Ərtegin Salamzadə, Dilçilik İnstitutunun direktoru, professor Nadir Məmmədli və Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun baş elmi işçisi, professor Qəzənfər Paşayev** çıxış edərək əldə olunmuş mühüm elmi nəticələrlə bağlı fikirlərini bildiriblər.

Daha sonra çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsinin, AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin və AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının 2025-ci il üzrə fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib, onların qarşısında duran vəzifələri diqqətə çatdırıb.

Müzakirələrdən sonra AMEA Rəyasət Heyətinin qərarı ilə Humanitar Elmlər Bölməsinin, AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin və MEK-in 2025-ci ildəki elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatları təsdiq edilib, əldə olunmuş mühüm nəticələrin AMEA-nın illik hesabatına daxil edilməsi qərar alınıb.

İclasda yekun vuran akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan dilinin saflığının qorunması, Qarabağda və ətraf ərazilərdə prioritet istiqamətlərdə yeni elmi tədqiqatların aparılması, İraq-türkmən yazılı ədəbiyyatına dair araşdırmaların sayının artırılması məsələlərinə toxunub. O, institut və təşkilatların saytlarında ingilis və rus dillərində xəbərlərin yayımlanmasını Azərbaycan alimlərinin xarici ölkələrdə tanınması baxımından önəmini qeyd edərək, bu istiqamətlərə daha çox diqqət yetirilməsinin vacibliyini önə çəkib.

AMEA-da gənclər siyasətinə xüsusi önəm verildiyini deyən akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının bazasında "Gənclər Akademiyası"nın təsis edildiyini, əsasnaməsinin təsdiqləndiyini və qurumun ilk iclasının keçirildiyini söyləyib. O, həmçinin beynəlxalq yüksək impekt faktorlu jurnallarda fundamental elmi məqalələrin sayının artırılmasının müasir dövrün tələbi olduğunu və dünya elminə inteqrasiya baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb.